

Siał kilka dziesiąt metrów przed straganem. Podobnie jak wszyscy Senegalczycy był barczysty i miał wzrostu około dwóch metrów. Ubrany był w sięgający do kostek zielony fez. Kiedy przechodziłem obok niego niemal się zmusił mnie do obejrzenia swego kramu. Przy tym przez cały czas bacznie mnie obserwował. Uważnie błędził wzrokiem za każdym ruchem mojej ręki. Wystarczyło, że tylko na moment dotknąłem którąś z polerowanych paster do obuwia i prymitywnych figurek, a natychmiast wymieniał jej cenę. Cena nie była nigdy niższa od 10 dolarów. Za każdym razem, kiedy w odpowiedzi kiwałem z dezaprobatą głową, obejmował mnie czule. Ścisnął, poklepywał po ramieniu, przyklekał, pochylał się w głębokim ukłonie i zapewniał, że to prawie za darmo, o wiele niższej od ceny, jaka sam musiał dać w buszu murzynskiemu rzeźbiarzowi. Kiedy jednak zorientował się, że te jego zapewnienia nie przeko-

będą w tropikalnym upale iść z tobą całe kilometry i zachęcać w najprzeróżniejsze i najwyszukiwarsze sposoby do kupna posiadanej przez siebie towaru. Będą twierdzić, że plastikowe, słoneczne okulary są zrobione z kości słoniowej, że biżuteria „ma

mowę wizytówki. Zwykle na ich odwrocie wydrukowane są naiwne, nieporadne — tak, jak ten oto — wiersze: Przyjdź do mnie przyjdź i ze szczęściem ode mnie wyjdź. U mnie kupisz wszystko co ci smakuje, co lubisz, co jesz.

ta, ale dla samej przyjemności targowania się, które ubóstwiają oni nade wszystko. Jeżeli klient nie targuje się naraża się na kpiny i sprzedawca przestaje się nim interesować.

Place targowe są głównym miejscem zaopatrzenia ludności w potrzebne im pro-

W dyskusji przedjazdowej

KIEROWNIK I ZARZĄDZANIE

Prof. dr Zygmunt Izdebski

Uniwersytet Łódzki

S

roblemy planowania gospodarczego i kierowania przedsiębiorstwami znajdują się w ostatnich latach w polu szczególnie starannej uwagi władz partyjnych i rządowych w państwach socjalistycznych. W Polsce decydujące znaczenie miały w tej mierze uchwały VII Plenum KC PZPR z roku 1966 w sprawie zadań w zakresie usprawniania organizacji pracy i zarządzania przedsiębiorstw. Również Tezy XII Plenum KC PZPR na V Zjazd partii mocno podkreślają potrzebę doskonalenia planowania i zarządzania, a Wł. Gomułka w swoim przemówieniu końcowym podkreślił, że dyskusja przedjazdowa „stwarza szczególną okazję szerokiej debaty” nad zagadnieniami zarządzania.

W ramach niniejszych uwag ten sposób, oczywiście omówić głównych problemów kierownictwa. Dobrze jest jednak w każdym razie zasygnalizować podstawowe koncepcje i zaproponować wybór tych, które wydają się być najbardziej zgodne z założeniami nauki socjalistycznej i z doświadczeniami praktycznymi dotychczasowego budownictwa socjalistycznego.

KIEROWNICTWO

Przed wszystkim samo najogólniejsze pojęcie kierownictwa wymaga poważnego sprostowania w stosunku do niektórych powtarzanych ostatnio wyobrażeń. Spotyka się, mianowicie, raz po raz poglądy, że funkcja „kierowania” przedsiębiorstwem jest w zasadzie taka sama, jak funkcja kierowania np. oddziałem wojskowym, a nawet katedrą uniwersytecką. Taki właśnie pogląd można było usłyszeć kilka dni temu w jednym z wykładów telewizyjnych. Także w literaturze przedmiotu jest on poważnie zakorzony.

Korzenie te sięgają głęboko, bo jeszcze czasów przedwojennych. To na nim właśnie budowała się przedwojenna polityka personalna sanacji. Wyobrażano sobie wówczas, że każdy pułkownik może również dobrze zostać dyrektorem banku lub dyrektorem fabryki narzędzi precyzyjnych. Kierowanie przedsiębiorstwem, to przecież nie jest nic innego, jak tylko sprawne kierowanie „zespołem ludzkim” i to z rezultaty o wiele mniej licznym, niż pułk piechoty, albo strzelców konnych. Nie dostrzegano i do dzisiaj wielu teoretyków organizacji i kierownictwa u nas, że kierowanie przedsiębiorstwem w małym tylko stopniu jest kierowaniem zespołem ludzkim. W znacznie większym decydującym stopniu, istotą jego polega na prawidłowym rozumieniu zadań rzeczowych przedsiębiorstwa i na znajdowaniu oraz przekazywaniu podległym sobie zespołom do wykonania najlepszych sposobów rozwiązania tych zadań. Do tego celu trzeba zaś czegoś znacznie trudniejszego, niż śmiałość decyzyj i śmiała konsekwencja w ich egzekwowaniu.

Współczesna nauka organizacji i kierownictwa nie uważa już kierownictwa za domenę szczególnie „talentu” ale za domenę szczególnie „wiedzy” i to bardzo wyspecjalizowanej.

Na marginesie rozpoczynającej się dyskusji przedjazdowej pojawił się jeszcze jeden błąd, który uzupełnia poprzedni, tym razem już jednak nie w onarciu o przedwo-

Dokończenie na str. 4

miejsce na ziemi

Korespondencja z Afryki

nują mnie opuszczać cenę o połowę. Gdy zaś podbiegli do mnie jego konkurenci z sąsiednich straganów i zaczęli ciągnąć do siebie, szybko wciągnął mi miewielką hebanową maskę zabierając jednocześnie odpieczetowaną paczkę carmenów i wołając: — O key, very good.

Z podobnymi scenkami spotykałem się na każdym kroku. Bowiem niemal każda afrykańska ulica jest jednocześnie bazarem — „sukiem”. Nie można przejść kilkunastu metrów spokojnie. Co chwila ktoś zaczepia, ktoś coś proponuje. Uliczni sprzedawcy

de in Czechoslovakia”, to oryginalny wytwór ludowej sztuki Afryki, a japońskie kolorowe szkiełka, to autentyczne kongijskie diamenty.

W Lagosie jeden ze sprzedawców usiłował nawet sprzedać mi pobijany emaliowany garnek produkcji kraju leżącego nad Wisłą jako jedyny przedmiot uratowany ze statku korsarskiego, który w ubiegłym stuleciu zatonął w Zatoce Gwinejskiej. A kiedy mu wskazałem na napis „made in Poland” i powiedziałem, że jestem Polakiem, nie speszony natychmiast wyciągnął swoją wizytówkę napisaną łamaną polszczyzną: O. Osoho, dobry krawca, szyje szorty, koszule i spodni, białe khaki etc. Office 17, Massey Street-Lagos. Wszyscy tutejsi sprzedawcy na ogół mają podobne rekla-

Handlem ruchomym głównie jednak trudnią się kobiety. Cały swój „sklep” noszą przeważnie na głowie. Aż się nie chce uwierzyć, że takie ciężary Afrykanka potrafi na niej udźwignąć. A przy tym na każde wezwanie, choćby dla jednej spinki do włosów lub bułki, z zartami, ze śmiechem i pomocą przechodniów zdejmują swój „sklep” z głowy, by po chwili znów go tam windować. Tak uprzejmych, tak oddanych swej pracy i żyweliwych sprzedawczyń chyba nigdzie więcej niż w Afryce nie można spotkać.

Coraz częściej, dzięki swej przedsiębiorczości i urokowi, wypierają one mężczyzn również z placów targowych które zazwyczaj położone są w centrum miast. Przywiązanie do nich ludność jest tak wielkie, że nie są w stanie wyprzeć ich ze środowiska ani supernowoczesne, kilkunastopiętrowe punktowne, ani bezko lizyjne autostrady. Są one czymś w rodzaju naszego deptaka, po którym przynajmniej raz w ciągu dnia każdy musi przepacerować się. Można na wszystko tam kupić i wszystko sprzedać. Można tam potaćczyć, poznać dziewczynę, pograć w piłkę i ping-ponga, a pod wieczór spotkać ludzi zwróconych w stronę Mekki i modlących się do Allaha przy dźwiękach zawodzących pływających z japońskich transztorowych aparatów. Przez cały czas zagłusza je beat z przywieszonych do straganów głośników.

Pierwsza cena podana przez sprzedawców jest zawsze wysoka. O wiele przekraczająca wartość towaru. Czynia oni to nie dlatego, aby oszukać klien-

dy. W sklepach bowiem te same towary są kilkakrotnie droższe, o wiele za drogie jak na kieszeń przeciętnego Ghańczyka, Senegalczyka lub Nigeryjczyka. Place targowe są nieodłącznym elementem afrykańskiego krajobrazu, jednym z najbardziej egzotycznych, najkoloryzowanych i najbardziej żywych miejsc na ziemi.

MAREK REGEL

PANORAMA

Niedzielnym magazyn „Dziennika Łódzkiego”

Nauki biologiczne zabliają wciąż nowe tajemniki żywego organizmu — ujawniają sztywne dziedziczności, odkrywają zapis pamięci, dokonują wylomu w barierze immunologicznej. Młaczem przewypanym jedną trzecią swego życia nadal brak jest jednoznacznej odpowiedzi

PARADOKSY SNU

RÓŻNE TEORIE
Uczeni na przestrzeni wieków w różny sposób tłumaczyli naturę snu, wysuwając teorie, z dzisiejszego punktu widzenia, dość dziwaczne. Współczesny Pita-

gorasowi medyk Alkman uważał np., że sen jest powodowany cofaniem się krwi do wnętrza żył. Arystoteles zaś dowodził, że sen wywołany jest parowaniem, powstającym w procesie trawienia. Dlatego, jak

twierdził, człowiek tak chętnie ucinia drzemkę po sutojm obiedzie.

Dziś całe grupy naukowców w różnych krajach badają zjawisko snu, wykorzystując w tym celu najnowsze osiągnięcia współczesnej techniki. Wyniki tych badań są nader interesujące.

Doktor Kleitman z Uniwersytetu Chicagowskiego, który prowadzi takie badania od 40 lat, uważa, że snu nie można w ogóle traktować jako osobnego zjawiska — jest on jednym ze stonni na skali świadomości, a całe nasze życie odbywa się gdzieś między stanem głębokiego uśpienia, a pełną czujnością występującą tylko w wypadkach fizycznego niebezpieczeństwa.

To jest teoria; praktycznie zaś na ogół wyraźnie potrafimy odróżnić stan czuwania od faktycznego snu. Ale i sam sen nie jest jednolity. Uczni zgodnie rozróżniają różne fazy snu.

JAK ŚPIMY?

Wielu ludzi twierdzi, że nigdy nie śni się nie śni. Ale tak nie jest. Fakt przeżywania widziadeł sennych ustala się dziś przy pomocy skomplikowanej aparatury pomiarowej, m. in. elektroencefalografu. Przyrząd ten rejestruje słabe potencjały elektryczne w mózgu, zmieniające się między innymi w zależności od wysiłku myślo-

★ każdemu coś się śni ★ sny twórcze i odkrywcze ★ Dodatkowe 17 lat życia

wego. W wyniku długotrwałych obserwacji uczeni doszli do wniosku, potwierdzonego właśnie zapisami elektroencefalografu, że każdy człowiek w okresie normalnego snu trwającego 6-8 godzin przeżywa widziadła senna regularnie co 30-90 minut.

Okresy te, które na taśmie elektroencefalografu dają krzywą zblizoną do, zawiąsu rejestrowanego w stanie czuwania, uczony radziecki prof. S. Narikaszwili określa mianem snu paradoksalnego. Zajmuje on u ludzi dorosłych około 20-25 procent ogólnego czasu snu. Zarejestrowano to zjawisko również u większości zwierząt: „sen paradoksalny” zajmuje np. u psów 20 proc., u kotów — 23, a u maib — 17 procent okresu snu. Dowodem tego, że zwierzętom w tym czasie „coś się śni” są ponadto takie objawy towarzyszące, jak ruchy oczu, ruszanie wąsami, ogonem, obliżywanie się.

SNY SĄ POTRZEBNE

Stwierdzono również ograniczną potrzebę widziadeł sennych dla normalnego

Dokończenie na str. 4

KRÓL HO-DOW-CÓW

Kiedy Szperkowski wyspał z papierka na stół przed żoną trzy zielonkawe pastylki o nazwie „KRÓL”, kobiecie tak stanęły w oczach:

— I to cudo przysłał ci z miasta z osrodka, żeby z nas królów hodowli zrobić?

— Kobieto — przerwał mąż — wystarczy kurze wsadzić do gardła pastylki, a za miesiąc urodnie jak indyk i będzie znosić po pięć jaj dziennie.

Zgodnie z przewidywaniami, zielononóżka połączyła posłuszenie pastylki.

— Rośnie! — powiedział gospodarz po tygodniu.

Po trzech tygodniach zielononóżka osiągnęła wielkość indyka, ale jajek nie dawała.

Po półtora miesiąca kura osiągnęła wielkość zdrowego cielaka i patrzyła na otoczenie jakimś świującym i przy nikiwym wzrokiem...

— Chyba dosyć tego będzie — zaszepcił się Szperkowski. — Resztę kur nam strącają i kocy rozwalają. Za silne były pastylki, czy co?

Przy pierwszych próbach przyniesienia do ziemi i skurczenia kwoki do mniejszych rozmiarów, zielononóżka kopnęła Szperkowskiego w żołądek.

Kiedy Szperkowski wstał po ciosie kura popatrzyła na niego z góry i powiedziała niespodziewanie ludzkim głosem:

— Ręce przy sobie, bałaganiarzu bo rozpowiem po okolicy o twoich porządkach...

— Jakich? — wyjąkał, zapominając zdziwić się po usłyszeniu ludzkiego głosu u kwoki.

— Po pierwsze — brud w kojcu niesłychany po drugie — wzrok mi psujeć elektrycznym oświetleniem po trzecie — nie dostaje witamin i drożdży, po czwarte — brak w kojcu głośnika z muzyką rozrywkową, po piąte — towarzystwo kur bardzo głupie, a chcecie zębem jajka znosić! Strapieni Szperkowski zaspo koili jak najszybciej żądania kury.

— Chyba nie masz więcej żądań, co?

— Oczywiście, że mam — odparła kura. — Macie przedłużyć życie bratanowi łańcuch, którym przywiązany jest do budy, bo ośmiel się zdechnie; przestać okładzać konia drągami wybrukować ścieżkę koto domu, bo się w błocie utopić można; a poza tym — kupić dobry telewizor, bo stary charczy, że słów zrozumieć nie można, no i kwiaty przed oknem za sadzić, a chwasty porzywać. Jak nie, to... — i zamierzyła się skrzydłem.

Szperkowski podsumował kurze żądania i złapał się za głowę.

Soltys, do którego zgłosili się po radę, polecił pokazać sobie papierek, w który opakowane były pigułki.

— Nie chciało się wam przeczytać na drugiej stronie u dołu — powiedział. — Przedaw kowalście. Pigułki należało podawać z osobną, w dużych odstępach czasu. Kura dostała oprócz składnika wzrostu, także składnik Rozumu i Charakteru...

— Wyjście jest jedno — powiedziała Szperkowska w domu do męża — trzeba jej gardła poderżnąć...

Ostry szpikulec mierzący jej w gardło wytrącił Szperkowskiej z ręki bez trudu zielononóżka i zaśmiała się sydereczo:

— Zna się nowoczesne chwyty dzudo, to i w kojcu moż na sobie poradzić. A poza tym powiedz staremu — tu kura zmrużyła oko — żeby przestał podbierać z magazynu sąsiada, bo doniosę, gdzie trzeba...

Wieczorem Szperkowski poplakali się z rozpaczą, ale ran kiem wstali ożywieni:

— Naści — powiedziała gospodyni i nasyłała zielononóżkę garść brzęczącego bilonu, zamiast ziarna. Kura uśmiech nęła się po raz pierwszy w życiu i zgarnęła pięćdziesiąt złotych do schowka, w podgardlu. Odtąd otrzy mywała coraz to większe porcje monet, banknotów. Stopniowo przestała się interesować gospodarstwem, stawiać żądania i panoszyć się. Widać było, że kurę się z wrokiem przygasa i wraca do normy.

W miesiąc później zjawił się funkcjonariusz osrodka hodowli z miata.

— Można już wół opróżnić — powiedział.

Żądanie wykonane — i wycisnął pieniądze ze zgrubienia na kurzej szyi.

Szperkowski tego wieczoru upił się ze szczęścia.

ROMUALD LENECH

Moda obecna preferuje małe formy odzieżowe jako dodatki do ubioru podstawowego. Jedną z nich jest kamizelka, która w ostatnim sezonie zrobiła karierę kolorowego akcentu — uzupełnienia camskiego stroju.

Dotychczas kamizelka uzupełniała klasyczny kostium, obecnie, oprócz tej roli, spełnia również funkcję samodzielnego elementu noszonego na suknie i do spódnicy i spodni z bluzką lub swetrem. Modne są kamizelki różnego rodzaju, od tych króciutkich, dopasowanych, które znamy do długich aż poza biodra. Te ostatnie szczególnie są odpowiednie jako narzutka noszona zamiast żakietu. Kamizelki te bywają przeważnie rozszerzone na dołem, zgodnie z obowiązującą linią odzieży, lekko dopasowane lub proste, noszone bez paska lub ściśnięte paskiem z tej samej tkaniny, bądź ze skóry lub łańcuszka. Kamizelka może być uszyta z tkaniny, ale najmodniejsze są włóczkowe, wycięte błezorowo. Ważne jest tylko, aby kamizelka była akcentem widocznym, kolorowym, jaskrawo dominującym z całością ubioru.

Praktycznych zalet tego wełnianego i barwnego stroiku nie trzeba wymieniać, doceniają go na pewno użytkownicy.

Dwa błyski flesza

Foto: A. Wach

KTO MA SIĘ WSTYDZIĆ?

Pewien mieszczanin pragnął zostać szlachcietem więc przez kupił jednego z dworzaków, który przedstawił tę prośbę Karolowi II. Król był tak zadowolony przez dworaków, że nie mógł odmówić. Gdy nadszedł dzień ceremonii, zawstydzony mieszczanin stanął dalej niż inni przedstawieni do nobilitacji.

— Zbliź się — rzekł doń król. — To ja powinienem się wstydzić...

ZAMIAST ODPOWIEDZI

Szach perski, Murratfered-Din często próbował sił w poezji. Przy jego boku stał leżący w niewolnictwie poeta, który ze zdolnościami krytycznymi łączył odwagę i poczucie komizmu. Kiedyś szach napisał poemat — wezwał go więc, by ocenił utwór. Poeta słuchał i milczał.

— No co powiesz? — spytał wreszcie władca.

— Choć narazę się na twój gniew, Najjaśniejszy Panie — rzekł poeta — muszę powiedzieć, że wiesz nie ma żadnych wartości!

Szacha rozgniewał ten szczery sąd.

— Zamknąj tego osła w stajni! — rozkazał.

Wkrótce gniew władcy mijał, kazał więc przyprawić go do więzienia i przeczytał mu nowy utwór. Gdy skończył, ten skłonił się ku wyjściu.

— Dokąd idziesz? — spytał szach.

— Wracam do stajni! — odparł flegmatycznie poeta.

ZASŁUGA

Gdy przedstawiono królowi Karolowi I Thomasa Parra, który miał wtedy 152 lata i przeżył dziesięciu władców Anglii, król był w złym humorze z powodu powikłań w kraju.

— Co zrobiłeś innego niż ludzie, którzy nie dożyli tak sędziwego wieku? — spytał go cierpko.

— Macie rację. Nowak nie przyszedł dziś do pracy.

— WKMość — odrzekł Parr — w 120 roku życia zostaję oskarżony o ojcostwo i... skazany!

— Nie pamięta pan?! Uda- walem koguta...

NIE WIEDZIAŁ

Cesarz austriacki, Franciszek Józef I hubił od czasu do czasu „zbliżyć się” do ludu. Kiedyś zagadnął więc żebraczkę stojącą z malenkim dzieckiem na ręku.

— W jakim wieku jest to dziecko?

— Ma sześć miesięcy — odparła.

Chcąc jeszcze coś powiedzieć, cesarz pyta znów:

— Czy to pań najmłodsze?...

REWANŻ

Twórca opery „Dzwonek eremity”. Merliart otrzymał raz zaproszenie od fabrykanta pieców. Zawierało ono dopisek: „Będzie się robić muzykę”. Kompozytor skorzystał z niego i odegrał kilka utworów. Po jakimś czasie fabrykant otrzymuje z kolei zaproszenie od niego. Na dole widnieje przypisek: — „Będzie się robić piec!”

KOLEDZY

Do znakomitego aktora angielskiego, Garricka podszedł kiedyś niedbnie ubrany osobnik i zawołał:

— Jak się masz, kolego!

— Kolego? — zdziwił się Garrick.

— Przecież grałismy razem w „Hamlecie”!

— Czyżby? Jaka miał pan rolę?

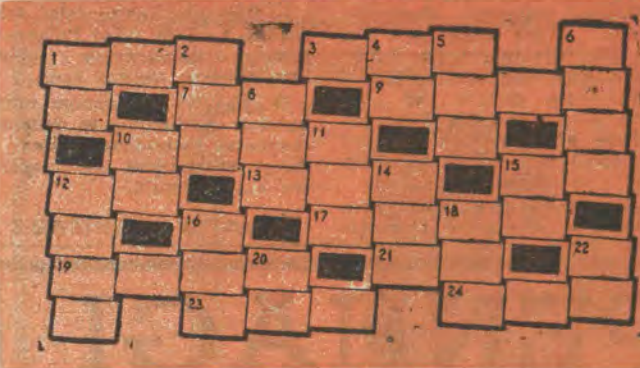

Bez słów...

Rozrywki UMYSŁOWE

Redaguje Klub Szaradzystów ŁDK Krzyżówka (Premiowana książkami)

POZIOMO: 1. Wybitny malarz pochodzenia hiszpańskiego, współtwórca kubizmu. 3. Kruche ciastko z jabłkami. 7. Dzień i noc. 9. Okręt przeznaczone do obrony wybrzeża i ochrony konwojów. 10. Uprzywilejowana grupa na dworze monarchy. 12. Rzymska bogini płodów ziemnych. 13. Miesięcznik literacki wydawany w Chełmie Lubelskim w latach 1933-39. 15. Stolica Jemenu. 17. Miejscowość, w której książkę Bogusław wieźli Oleńkę. 19. Współzycie grzybów z korzeniami roślin wyższych. 21. Ziar no zboża oddzielone od łuski. 23. Umocniony brzozy morza, rzeki itp. 24. Starożytni mieszkańcy krainy nad dolnym Dunajem.

PIONOWO: 1. Alkoholik. 2. Miasto biblijne. 4. Duże pióro w skrzydle ptaka. 5. Członek kapitały katedralnej. 6. Narządek. 8. Bohater „Przezwodnia”. 10. Przymiłanie, pieszczota. 11. Srebrna ozdoba choinki.

22. Garncarstwo artystyczne. 14. Szkolenie, wykład. 15. Starożytność. 16. Postać z „Chłopów”. 17. Reymonta. 18. Manewr szachowy. 20. Górnictwo-sportowe miasto. 22. Szlachetne i najwazniejsze. „JUAN”

Rozwiązania prosimy nadsyłać w terminie 7-dniowym na adres redakcji z dopiskiem na kopercie „Krzyżówka sylabowa”.

Nagrody książkowe za rozwiązanie krzyżówki z dnia 4 sierpnia br. wylosowali:

1. Czesława Dylewska — Łódź, ul. Umilskiego 2, m. 63
2. Janina Słazak — Łódź, ul. Główna 66, m. 53
3. Michał Popiołkiewicz — Łódź, ul. Zwirowicza 24, m. 25
4. Szezezan Kozłowski — Piotrków Tryb., ul. Słowackiego 65
5. Romualda Kaczorowska — Łódź, ul. Buczka 7, m. 2.

